

รายงานพิเศษ : สถานการณ์อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์พลาสติก

สถานการณ์อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์พลาสติกในประเทศไทยและแนวโน้มการเติบโตในภูมิภาค AEC

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญญารัตน์ จิฎกานัญจน์

ภาควิชาเทคโนโลยีการบรรจุและวัสดุ คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในเดือนมกราคม 2558 พบว่าไทยส่งออกบรรจุภัณฑ์พลาสติกทั้งกลุ่มอ่อนตัวและคงรูปพร้อมฝาพลาสติกโดยประมาณ มีมูลค่าถึง 2,800 ล้านบาท (พิกัดศุลกากร 3923 (KG) Articles for the conveyance or packing of goods, of plastics; stoppers, lids, caps and other closures, of plastics)(ภาพที่ 5.1) มีการส่งออกไปประเทศญี่ปุ่นถึง ร้อยละ 24.83 ในภูมิภาคอาเซียนเองไทยส่งออกไปมาเลเซียร้อยละ 5.46 อินโดนีเซียร้อยละ 3.16 ลาวร้อยละ 2.69 กัมพูชาร้อยละ 2.55 เวียดนามร้อยละ 2.08 ฟิลิปปินส์ร้อยละ 2.07 พม่าและสิงคโปร์ร้อยละ 1.71 และ 1.47 ตามลำดับ คิดเป็นมูลค่ารวมประมาณ เกือบ 600 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 21.19 ของมูลค่าการส่งออกบรรจุภัณฑ์พลาสติกทั้งหมด ในขณะที่การนำเข้านั้น ไทย นำเข้าบรรจุภัณฑ์พลาสติกและองค์ประกอบทั้งหมดเป็นมูลค่าประมาณ 1,543 ล้านบาท โดยนำเข้าจากจีนถึง 413 ล้านบาทคิด เป็นร้อยละ 26.75 ในภูมิภาคอาเซียนเองไทยนำเข้าบรรจุภัณฑ์พลาสติกจากประเทศมาเลเซียมากที่สุดถึง 257 ล้านบาท คิด เป็นร้อยละ 16.65 ภาพรวมการส่งออกของไทยในภูมิภาคอาเซียนคิดเป็นมูลค่ารวมประมาณ 361 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 23.40

จะเห็นได้ว่าประเทศมาเลเซียเป็นคู่แข่งที่สำคัญในภูมิภาค โดยอุตสาหกรรมพลาสติกของมาเลเซียถือว่ามีความเข้มแข็ง มากในเอเชีย มีผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องรวมถึงประมาณ 1,550 บริษัท (“Market Watch 2012”The Malaysian Plastic Industry, The Malaysian Plastic Industry) เป็นเหตุผลหนึ่งที่ผู้ประกอบการไทยเองต้องหันมามองหาเทคโนโลยีและแนว ทางการเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน ในขณะเดียวกันผู้ประกอบการไทยเองอาจต้องหาแนวทางเพิ่มการส่งออก เช่นไปอินโดนีเซีย เวียดนาม พม่า ลาว หรือกัมพูชา ซึ่งมีความต้องการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกที่มากขึ้น ในเอเชียเองตลาดหลักที่มีการใช้บรรจุ ภัณฑ์พลาสติกคือ จีน ญี่ปุ่น อินเดีย เกาหลีใต้ และในภูมิภาค AEC คือ อินโดนีเซียที่น่าจะต้องจับตามองด้วยจำนวนประชากรที่ มากที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในส่วนของพลาสติกอ่อนตัวนั้น ปริมาณการใช้ในเอเชียันว่ามีการเติบโตสูงมาก คาดว่าจะมีอัตราการเติบโตสูงกว่า ภูมิภาคอื่นๆของโลก วัสดุที่เป็นองค์ประกอบหลักของบรรจุภัณฑ์อ่อนตัว เช่น พอลิเอทิลีน พอลิโพรพิลีน กระจาด หรือ อลูมิเนียมพอยล์ มีปริมาณความต้องการสูงขึ้นในภูมิภาคเอเชีย จากการวิเคราะห์ของ Market Research Report ในปี 2012 ได้คาดคะเนปริมาณการใช้วัสดุดังกล่าว (ภาพที่ 5.2) โดยได้ระบุบริษัทที่เป็นผู้ผลิตหลักในระดับโลก 25 อันดับ แสดงดังตารางที่ 5.1 ทั้งนี้จะเห็นว่าบางบริษัทในกลุ่มนี้มีฐานการผลิตในภูมิภาคเอเชียและประเทศไทยด้วย

ในบรรจุภัณฑ์พลาสติกคงรูป จากรายงานของ Pira Internation ในปี 2014 เฉลี่ยในภูมิภาคต่างๆ ของโลกคาดว่า บรรจุภัณฑ์พลาสติกคงรูปจะเติบโตในอัตราร้อยละ 4.1 โดยมีการใช้งานเป็นหลักในกลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องดื่ม ซึ่งนิยมใช้ พลาสติกชนิด PET นอกจากนี้ยังมี PP และ HDPE ในสินค้าอุปโภคและสารเคมีต่างๆ ซึ่งการเติบโตไม่สูงมากนัก (ภาพที่ 5.3) ในปี 2013 รายงานของ Euromonitor International 2015 กล่าวว่า บรรจุภัณฑ์พลาสติกอ่อนตัวในประเทศไทยมี อัตราการเติบโตที่ร้อยละ 4 ส่วน Pira Internation คาดว่าบรรจุภัณฑ์พลาสติกอ่อนตัวเติบโตในอัตราประมาณร้อยละ 3.8 ถึงปี 2016 อย่างไรก็ตามรายงานบางฉบับกล่าวว่าในประเทศกำลังพัฒนา เช่น กลุ่มอาเซียน รวมทั้ง จีนหรืออินเดีย คาดว่าการ เติบโตของบรรจุภัณฑ์พลาสติกอ่อนตัวอยู่ที่ร้อยละ 7-15 ทั้งนี้ขึ้นกับแนวโน้มเศรษฐกิจรวมทั้งปริมาณการผลิตสินค้าอุปโภค บริโภคทั้งภายในประเทศและส่งออก สิ่งบ่งชี้สำคัญที่เห็นเด่นชัดอย่างหนึ่งในประเทศไทยถึงการเติบโตของกลุ่มบรรจุภัณฑ์ พลาสติกอ่อนตัวจากข้อมูลของ Euromonitor International 2015 คือ แนวโน้มการใช้ถุงตั้งได้ (Stand-up pouches) ใน ผลิตภัณฑ์ออกใหม่หลายผลิตภัณฑ์ในปีที่ผ่านมา เช่น ในอาหารเด็กอ่อนของ บริษัท Peachy Village Co ซึ่งออกผลิตภัณฑ์ใหม่ ในปี 2012 ที่ตอบโจทย์การอำนวยความสะดวกในการใช้งานผลิตภัณฑ์โดยใช้ถุงตั้งได้ที่มืองค์ประกอบของพลาสติกและ

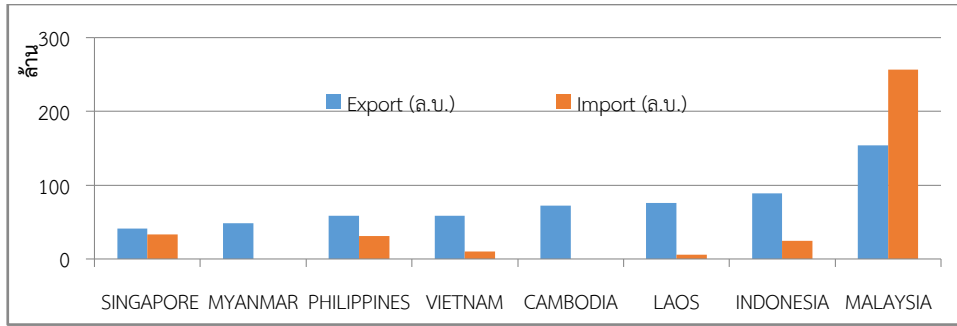
อลูมิเนียมพอยล์ และมีฝาพลาสติกแบบเกลียวร่วมด้วย (ภาพที่ 5.4) เด็กๆ สามารถดูผลิตภัณฑ์ได้โดยตรงเพื่ออำนวยความสะดวก ซึ่งบริษัทตั้งใจจะแข่งขันกับผลิตภัณฑ์อื่นที่บรรจุในขวดแก้วในขนาดบรรจุเดียวกัน

นอกจากนี้ในกลุ่มของน้ำสลัด ซอส ผลไม้อบแห้ง ขนม หรือ ช็อคโกแลต ก็มีการหันมาใช้ถุงตั้งได้มากขึ้น ตัวอย่างเพิ่มเติม เช่น บริษัท Thai Union Frozen ที่ใช้ถุงตั้งได้ในน้ำสลัด ขนาดบรรจุ 60 กรัม และ 65 กรัม สำหรับการบริโภคแบบ Single serve นอกจากนี้ เช่น กลุ่มบริษัทวงวนsoon (Nguan Soon group) ที่รู้จักกันในตราสินค้า “พริกไทยตรามือที่ 1” ได้ออกผลิตภัณฑ์ เครื่องแกงรูปแบบต่างๆ ภายใต้ตราสินค้า “Spicy Story” รวมทั้ง บริษัท โกลบอลฟู้ด โปรดักส์ จำกัด ในตราสินค้า “โลโบ” ที่มีผลิตภัณฑ์ในถุงตั้งได้เข้าไมโครเวฟได้ หรือผลิตภัณฑ์ผักดอง เช่น ผักดองตรา “นกพิราบ” จาก บริษัท สันติภาพ(ฮั่วเพ็ง 1958) จำกัด และผักดอง “โรซ่า” จาก บริษัท ไฮคิว ผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด ที่ออกผลิตภัณฑ์ใหม่ในแบบถุงตั้งได้แทนกระป๋อง ในส่วนของช็อคโกแลต ผลิตภัณฑ์ Hershey’s Kisses และ Kit Kat ก็หันมาใช้ถุงตั้งได้ทั้งแบบธรรมดาและแบบถุงซิปลึ้นที่อำนวยความสะดวกในการปิดถุงซ้ำ

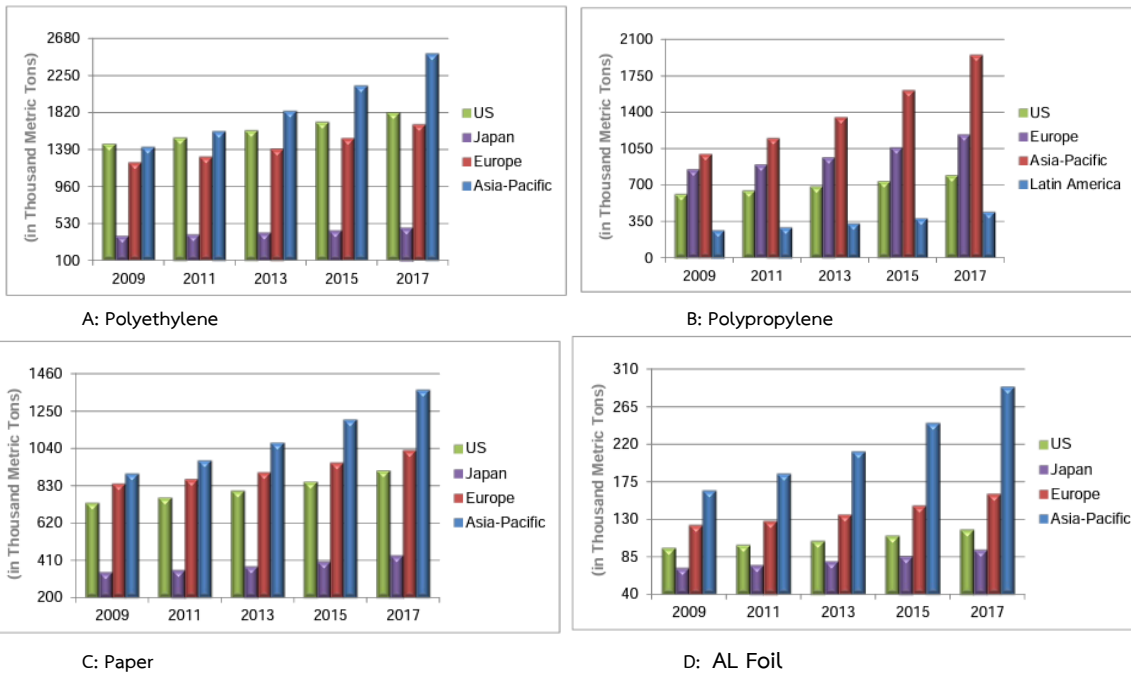
นอกจากการเติบโตของการใช้ถุงตั้งได้ในกลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารแล้ว ในผลิตภัณฑ์ Home care และ Personal care เช่น กลุ่มครีมอาบน้ำ แชมพู และยาสระผม กลุ่มน้ำยาซักผ้า น้ำยาปรับผ้านุ่ม หรือผลิตภัณฑ์ล้างจาน ก็มีการใช้ถุงตั้งได้จำนวนมาก โดยเฉพาะในถุงแบบเติม (Refill) จากข้อมูลของ Elkana Ezekiel ซึ่งดำรงตำแหน่ง JOHNSON’S® Asia Pacific Marketing Director, Johnson & Johnson Consumer Companies, Inc. ให้สัมภาษณ์ช่วงปี 2009 ว่า ถุงตั้งได้มีส่วนช่วยผลักดันตลาด ในภูมิภาคเอเชีย โดย Elkana Ezekiel กล่าวว่า ถุงตั้งได้ช่วยลดต้นทุนและค่าขนส่งรวมทั้งใช้วัสดุบรรจุภัณฑ์น้อยกว่าแบบขวดซึ่งเป็นบรรจุภัณฑ์แบบคงรูป

ในกลุ่มของอาหารสัตว์ โดยเฉพาะในกลุ่มอาหารสัตว์แบบเปียก ซึ่งเดิมนิยมบรรจุในกระป๋อง ไม่ว่าจะเป็น Jerhigh Pedigree หรือ Purina Alpo มีการหันมาใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกในรูปแบบของถุงตั้งได้ ทั้งแบบ Single serve และถุงมีซิปลึ้น สำหรับรับประทานหลายครั้ง ในส่วนของอาหารสัตว์แบบแห้งเกือบทั้งหมด ได้แก่ อาหารสุนัขและแมวในขนาดบรรจุ 500 g ถึง 25 kg บรรจุในบรรจุภัณฑ์ถุงพลาสติก ซึ่งทั้งถุงพลาสติกธรรมดาในอาหารแห้งและถุงตั้งได้ในอาหารเปียกนั้น มีความนิยมเพิ่มมากขึ้น

นอกจากประเทศไทย ในภูมิภาคอาเซียนเองแนวโน้มความต้องการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกอ่อนตัวก็มีแนวโน้มเพิ่มสูงเช่นกัน โดยบรรจุภัณฑ์ชนิดนี้เริ่มแทนที่บรรจุภัณฑ์คงรูปอื่นๆ ทั้งกระป๋อง แก้ว หรือแม้แต่ขวด PET เอง จากข้อดีที่สามารถวางตั้งได้บนชั้นวางสินค้า มีน้ำหนักเบา ใช้วัสดุน้อยกว่า และสามารถปรับขนาดบรรจุได้หลากหลาย ซึ่งเป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญต่อแนวทางการพัฒนาเพื่อศักยภาพการแข่งขัน เช่น การเพิ่มฟังก์ชันการใช้งานให้กับถุงตั้งได้ในลักษณะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าไมโครเวฟ การอุ่นได้ในน้ำร้อน การเพิ่มฝาเปิดแบบต่างๆ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการใช้ผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการพัฒนาองค์ประกอบของชั้นพลาสติกและวัสดุอื่นๆ ที่จะช่วยยืดอายุการเก็บผลิตภัณฑ์ รวมทั้งสามารถที่จะรักษา กลิ่น รส ของผลิตภัณฑ์ จะสามารถทำให้ถุงตั้งได้จะเป็นทางเลือกที่น่าสนใจเพิ่มขึ้น

ภาพที่ 1 มูลค่าการนำเข้าส่งออกบรรจุภัณฑ์พลาสติกในภูมิภาคอาเซียนประจำเดือนมกราคม 2558(พิกัดศุลกากร 3923 (KG) Articles for the conveyance or packing of goods, of plastics; stoppers, lids, caps and other closures, of plastics)
(ที่มา: วิเคราะห์จากข้อมูลของกรมศุลกากร)

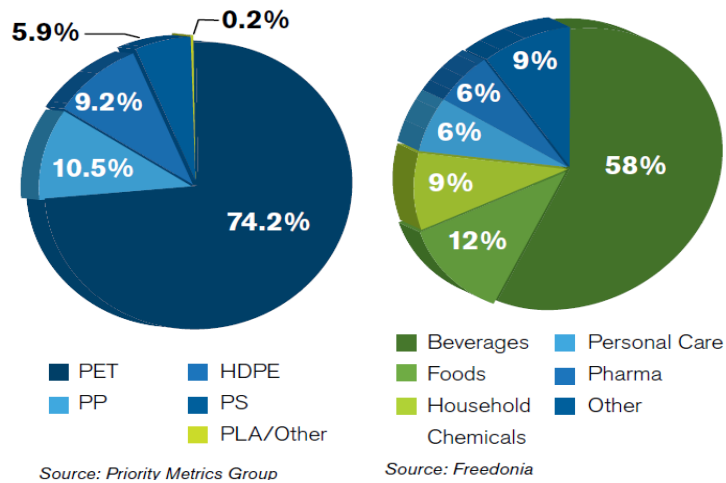

ภาพที่ 2 World Recent Past, Current & Future Analysis for Converted Flexible Packaging Materials by Geographic Region – US, Canada, Japan, Europe, Asia-Pacific (excluding Japan), Middle East and Latin America Markets Independently Analyzed with Annual Sales Figures in Thousand Metric Tons for Years 2009 through 2017
(ที่มา: Converted Flexible Packaging: Market Research Report: published on April 1, 2012)

ตารางที่ 1 World Market for Converted Flexible Packaging (2009): Ranking by Top 25 Converters Based on Value Sales

World Market for Converted Flexible Packaging (2009): Ranking by Top 25 Converters Based on Value Sales	
1. Sealed Air Corp	14. Toray Plastics
2. Bemis	15. Ampac
3. Sigma Plastics	16. Duro Bag Manufacturing Co.
4. Printpack	17. Amcor
5. Berry Plastics Corp	18. AET Films
6. AEP Industries	19. American Packaging Corp
7. Exopack	20. Hood Packaging
8. Graphic Packaging	21. Coating Excellence Int'l
9. Hilex Poly	22. Pregis Corp.
10. Packaging Dynamics	23. Scholle Packaging
11. Bryce Corp	24. Appleton Performance
12. Winpak	25. Norderia
13. Sonoco	

(ที่มา: Converted Flexible Packaging: Market Research Report: published on April 1, 2012)

ภาพที่ 3 ชนิดของพลาสติกในบรรจุภัณฑ์พลาสติกคงรูปและการประยุกต์ในสินค้าต่างๆ (ที่มา Priority Metrics Group และ Freedonia, 2014)

(ที่มา: <https://th-th.facebook.com/peachybabyfood>)

(ที่มา <http://www.nguansoon.com/activity.php#>)

(ที่มา: http://www.hiqfood.com/thai/product_pickle1.htm)

(ที่มา: <http://www.thailandmall.net/shop/product-detail.php?id=79157&uid=41215>)

(ที่มา http://www.worldpack.co.th/products_StandUpPouch.php)

<http://www.dogspot.in/pedigree-dog-treat-adult-pouch-chicken-liver-chunks-80-gm-15-pieces/>

ภาพที่ 4 ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ใหม่ในถุงตั้งได้

เอกสารอ้างอิง

1. Converted Flexible Packaging. 2012. Market Research Report.
 2. Market Watch 2012”The Malaysian Plastic Industry. 2012. The Malaysian Plastic Industry.
 3. Packaging in Thailand. 2015. Euromonitor International.
 4. <https://th-th.facebook.com/peachybabyfood>
 5. <http://www.nguansoon.com/activity.php#>
 6. http://www.hiqfood.com/thai/product_pickle1.htm
 7. <http://www.thailandmall.net/shop/product-detail.php?id=79157&uid=41215>
 8. http://www.worldpack.co.th/products_StandUpPouch.php
- <http://www.dogspot.in/pedigree-dog-treat-adult-pouch-chicken-liver-chunks-80-gm-15-pieces>